

Asia: VN/23793/2023

## Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

### Lausunnonantajan lausunto

#### Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Esityksen mukaan ansiopäivärahan määrä alenisi 20 prosenttia 40 työttömyyspäivän jälkeen ja 25 prosenttia 170 työttömyyspäivän jälkeen alkuperäisestä määrästä. Ensimmäinen porrastus pienentäisi keskimääräistä täyttä päivärahaa noin 300 euroa ja jälkimmäinen 25 % porrastus noin 330 euroa kuussa. Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut (YKA) vastustaa tehtyä esitystä.

Erityisen ongelmallisena YKA pitää ensimmäisen porrastuksen ajankohtaa. 40 työttömyyspäivän raja ei huomioi, että aktiivinenkaan työnhaku ei takaa nopeaa työllistymistä. Lisäksi rekrytointiprosessit vievät usein viikkoja ja jopa kuukausia hakijasta riippumattomista syistä. Erityisesti näin on korkeakoulutettujen asiantuntija- ja johtotehtävät, joiden määrä tulevaisuudessa vain kasvaa. Mikäli ansioturva porrastetaan, tulee ensimmäisen porrastuksen tapahtua huomattavasti nyt esitettyä myöhemmin.

Esityksen yhteydessä olisi tullut huomioida laajemmin paitsi työttömyysturvamuutosten (73/2023), niin myös indeksitarkastusten jäädytyksen (HE 75/2023) ja yleisen asumistuen muutosten (HE74/2023 vp) yhteisvaikutukset nyt esitetyn kanssa. YKA esittää huolen siitä, että edellä mainitut muutokset kohdistuvat osin samoihin ryhmiin vaarantaen näin jo valmiiksi heikossa työmarkkina- asemassa olevien toimeentulon ja hyvinvoinnin.

#### Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäoloehdotusta koskevasta ehdotuksesta?

Esityksen mukaan palkkatuettu työ ei jatkossa kerryttäisi työssäoloehdotusta. Tästä poikkeuksena olisi alentuneesti työkykyisten työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ, joka kerryttäisi palkansaajan työssäoloehdotusta siltä osin kuin palkkatuettu työsuhde ylittää 10 kuukautta. Näissä tapauksissa huomioitaisiin 75 % työssäoloehdotusta muutoin huomioitavista kalenteriviikoista tai työssäoloehdotuskuukausista.

Esityksellä olisi vaikutusta palkkatuen käyttöön. Esityksessä on hyvin huomioitu palkkatuen merkittävyys työllistymisen keinona, jota se on erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville. YKA katsoo, että tehty esitys laskisi palkkatuen käyttöastetta työllisyyskehitykselle haitallisella tavalla.

Esityksessä muutosta perustellaan vedoten siihen, etteivät muutkaan työllistymistä edistävät palvelut kerrytä työssäoloehto. YKA ei pidä vertailua tarkoituksenmukaisena. Palkkatuettu työ eroaa luonteeltaan huomattavasti muista työllistymistä edistävästä palveluista. Palkkatukea ei makseta työntekijälle, vaan työnantajalla palkkakustannusten osittaiseksi kattamiseksi. Kyse on työsuhteesta, ei palvelussa olemisesta.

Työelämän tasa-arvon kannalta alentuneesti työkykyisille kohdennettu poikkeus on tärkeä, joskin YKA kyseenalaistaa sen, että näissäkään tapauksissa työssäoloehto ei kertyisi kokonaisuudessaan.

#### **Lausuttavaa työllistämismääräytteen ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?**

-

#### **Lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevasta ehdotuksesta?**

-

#### **Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloehtoista ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidonnoista poikkeuksista?**

Ikäsidonnoiset poikkeukset ovat turvanneet ikääntyneiden toimeentuloa tilanteissa, joissa he ovat jääneet työttömäksi. Ikääntyneiden työllistyminen on muita ryhmiä vaikeampaa ja tämä haaste on laajalti tunnistettu. Ehdotus ei poista ongelmaa ja vaarana on, että se lisäksi kasvattaa toimeentulotuen menoja.

#### **Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?**

YKA katsoo, että vaikutusten arviointi on puutteellista varsinkin yhteisvaikutusten osalta. Esityksessä olisi tullut arvioida työttömyysturvalain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 73/2023 vp), indeksitarkastusten jäädytyksen (HE 75/2023) ja yleisen asumistuen muutosten (HE74/2023 vp) yhteisvaikutuksen nyt tehdyt esityksen kanssa. Kaikki edellä mainitut muutokset sekä nyt tehdyt esitykset kohdistuvat pitkälti samoihin ryhmiin. Arvioinnin tarpeellisuudesta kertoo muun muassa se, että esityksessä todetaan ehdotusten todennäköisesti lisäävän perusturvan ja toimeentulotuen käyttöä.

#### **Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?**

-

#### **Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?**

-

**Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?**

-

**Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?**

YKA korostaa, että vaikutusarviointi olisi tullut tehdä nykyistä laajemmin jo esityksen yhteydessä eikä jälkikäteen.

Jatkossa on syytä seurata ainakin sitä, millaisia vaikutuksia esityksellä on ansiosidonnaista saavien työttömien työllistymiseen sekä siihen, miten esitykset vaikuttavat muiden tukimuotojen kuten toimeentulotuen käyttöasteeseen.

**Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?**

-

**Muuta lausuttavaa esityksestä?**

-

**Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?**

-

Rajoo Ainomaija  
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry